

– Men jag tycker fortfarande att det där är det mest ärliga sättet att sälja livsmedel. Utan mellanhänder. Direkt från bonde till konsument.

Eller som Jans favorit Bob Dylan formulerade saken i Absolutely Sweet Marie:

“To live outside the law, you must be honest.”

Men svartslaktandet höll inte i längden. Man behövde komma upp i större volymer. Det var bara ett problem med det ekologiska köttet: Att ingen svensk grossist ville ha det. Det finns ingen marknad, sa de.

– När man möter den typen av korkat motstånd, finns det bara en sak att göra, säger Jan. Man får ta saken i egna händer.

Det var då Gröna gårdar skapades, företaget som idag säljer ekologiskt hängmörat gräsbeteskött från ett fyrtiotal gårdar i Västsverige.

– Min dröm är att Sverige ska bli ett föregångsland i världen när det gäller hållbar köttproduktion, säger han. Det är en lång väg dit, men det är fullt möjligt att nå det målet.

– Det traditionella lantbruket försöker betvinga naturen, besegra den, med maskiner, diesel och allehanda teknik. Det är en återvändsgränd.

Det är hans övertygelse att all förbättring börjar i det lilla. Lokalt, och med vars och ens personliga val och ansvar.

– Jag måste börja med mig själv, här på Bokenäset i Bohuslän. Jag ska inte bara göra det som är bra för mig själv. Jag har också ett ansvar för den här gården, för djuren, för jorden vi ärvde och för hur vi förvaltar den.

– Ju närmare naturen man kommer i sitt sätt att arbeta, desto bättre blir resultatet.

*"To live outside the law,
you must be honest."*

Bob Dylan

A lush green forest with a grassy field in the foreground. The trees are dense and vibrant green, with some sunlight filtering through. The foreground is a grassy field with some small plants and a few trees in the distance.

I början av den här resan irriterades jag över ordet ”regenerativt”. Tyckte det var ett knepigt ord, eftersom de flesta av oss inte känner igen det från vårt vardagsspråk. Varför inte göra det enkelt och använda mer etablerade ord och begrepp, typ ”hållbart”?

Nu börjar jag förstå att det finns en viktig skillnad.

”Hållbart” handlar om att hålla kvar, att behålla, att inte försämra ekosystemens sätt att fungera.

”Regenerativt” tar det ett steg längre. Här handlar det om att reparera, laga det som har gått sönder och förbättra ekosystemens produktivitet.

De människor jag möter på min resa arbetar med är att hjälpa naturen att vitalisera ekosystemen.

RÄDDA KLIMATET, JORDEN ELLER MÄNNISKAN?

– Det starka engagemanget för att rädda klimatet är hoppningivande, säger Märta Jansdotter Aguirre, VD för Gröna gårdar. Det visar att det finns en medvetenhet om att vi måste förbättra vårt sätt att leva.

Men klimatet är ett symptom, inte själva huvudproblemet, menar hon. Ska människan ha en fortsatt dräglig existens har vi en hel del ytterligare arbete att göra.

– Om vi lyckas undvika en klimatkatastrof kvarstår en rad hot mot ett drägligt mänskligt liv på planeten jorden: Förorenat vatten, förlusten av biologisk mångfald, utarmade jordar, vattenbrist, miljögifter i maten, ökenutbredning, övergödda vattendrag, undernäring, övervikt, luftföroreningar som kräver tiotusentals människoliv.

– Att ställa om till ett regenerativt lantbruk löser inte alla dessa problem, men jag tror det är ett nödvändigt och viktigt steg i rätt riktning. Jordbruket ska bygga upp, vitalisera våra ekosystem, inte behandla dem som en industritomt med oändliga resurser.

– Viktigast av allt är att vi människor förstår vad det är att vara människa. Vi måste återerövra insikten att vi är en del av ett kretslopp, av ett ekosystem och en planet som utvecklats under fyra miljarder år. Ska vi ha ett gott liv för många människor, djur och växter på denna planet behöver vi börja fatta beslut efter förståelsen att vi är en väldigt liten del i en väldigt stor helhet.

– För mig är klimatförändringarna ett symptom, som visar att något inte står rätt till. Men att ensidigt fokusera på att få ned utsläppsnivåerna av växthusgaser är som att tro att febernedsättande botar en blodförgiftning. Det är fel att tro att symptomen är själva problemet.